

כשנודע הדבר לפ"מ התרעם על זה מאד, אלטר חלה ולאחר שבוע הלך לעולמו, רפ"מ בכה מאד על פטירתו של נכדו האהוב, מספרים שאמר: 'זאלסט מער ניט זיין קיין נאָר' [יותר, אל תהיה שוטה] אמנם ר' יעקב בייזער שהיה נכדו של רפ"מ אמר בשם אמו מרת בריינע הענע שהרפ"מ הצטער על פטירתו ואמר: אלמלא ידעתי אולי היה באפשרותי להצילו.

הרב אברהם אבא הלוי זאיונס נכדו של הרפ"מ מספר בהקדמה לספר "דרשות הרפ"מ" אותו הוציא לאור בניו יורק תשי"ט, בו ההדיר את חידושי סבו הרפ"מ ודרשותיו, כותב (בספר דרשות הרפ"מ, קונטרס לדור אחרון, עמ' קיח, ירושלים תשיט) שהוא עצמו חקר אישית את בני דורו שהתגוררו בסלונים וסיפר לו הרה"ג ר' גרשון א. גואלמן אשר לפני עזבו את סלונים שאל את פי ר' מרדכי'ע האם דברי המכתב אמיתיים ור' מרדכי'ע סירב להשיב אלא אמר "בני, הקשית לשאול ממני לזכור חלום משנים הרבה".

מהר"י בן לב המוזכר במכתב הוא ר' יוסף בן לב אחד מגדולי הרבנים שחיו בשנות השי"ן בטורקיה וענין האיש שהיכהו על לחיו כפי שנזכר במכתב מובא בספרו של ר' דוד קונפורטי 'קורא הדורות' 45 ועל העונש הגדול שניתך על הקהילה בשריפה הגדולה שפרצה שם.

וז"ל האגרת:

ב"ה יום וא"ו, כח בחודש שבט, תרמ"א פק"ק בוטען

שו"ר 46 לכבוד ידיד ה' וידיד נפשי, ה"ה הרב הגאון החריף ובקי סוע"ה 47 הרב הצדיק ועניו המפורסם כקש"ת 48 ר' פנחס מיכאל, הרב דק"ק אנטיפאליע.

אחדשה"ט כתר"ה 49, הנני לספר לכם מעשה נורא, ומסתמא לא יגלו לשום אדם בעולם. רק יצניעו המכתב במקום שאין יד אדם שולטת בו, או יקרעו אותו לקרעים, באופן שלא יתגלה זאת לשום אדם בעולם.

בליל עי"כ 50 העבר בלמדי אז שיעור הקבוע לי, נפלה תרדמה עלי וישנתי, ובחלומי בא אלי איש הדר בתואר פנים וזקנו מגודל, בהביטי אליו נרתעתי, אחז בידי ואמר, מה

45 מהדורת קאסל דף לז

46 שלום וישע רב

47 סיני ועוקר הרים

48 כבוד קדושת שם תורתו

49 אחר דרישת שלומו הטוב כבוד תורתו הרמה.

50 ערב יום כפור

לך נרדם? קום קרא אל אֱלֹהִים, ונרתעתי מאד, ואיקץ והנה חלום. אמרתי חלומות שוא ידברו, בכ"ז היה לבי נוקפי וחרדה גדולה נפלה עלי והלכתי לישון עוד על מטתי. והנה בחלומי בא אלי עוד פעם איש הדר הנ"ל ועוד שני אנשים עמו, אמרו לי שני האנשים: תדע שזה חלום אמת ולא תאמר נואש, ונשתוממתי מאד. אז קרא אלי איש הדר הנ"ל ואמר לי: הוי מפשפש במעשיך, כי אני בשליחות מעולם העליון בא אליך, אז התחזקתי ואמרתי לו: באיזה שליחות באתם אלי? ומחמת קולי הגדול שדברתי עמו הקיצותי משנתי, וארא והנה חלום, ואמרתי עוד הפעם: החלומות לא מעלין ולא מורידין, בכ"ז מחמת שהיה לבי נוקפי נפלה חרדה ולא ישנתי עוד בלילה זה. וביו"כ בכיתי מאד בכי גדולה שלא הורגלתי בזה מעולם. ולא ידעתי מה זה הבכיה שאני בוכה כ"כ⁵¹, ואמרתי בלבי אפשר מחמת החלום הנ"ל אני בוכה כי לב [יודע מרת נפשו], ולא היה לי חלום עוד עד שמ"ע⁵². אז ישנתי בלילה תוך הסוכה כמנהגי, ובאמצע שנתי בא אלי עוד הפעם איש הדר הנ"ל בבגדי לבנים. ונרתעתי בהביטי אל גודל יפיו ומראהו הנורא מאד, ואז קרב אלי האיש ואמר לי: הבכיה שבכית ביו"כ הועיל מאד, עד ששלחו אותי להבינך ולהגיד לך אשר תוכל לתקן ולבטל הגזירה. אז אמרתי לו: איני יודע מה אתקן ומה זה הגזירה. ושתק האיש ועמד בשתיקתו ערך רבע שעה. ואז התחלתי לבכות מאד בחלומי ואמרתי: לא ידעתי מה זה החטא הגדול שחטאתי עד ששלחו לי שלוחים מעולם העליון. ובכיתי הרבה מאד בחלומי, ומחמת גודל הבכיה הקיצותי משנתי. ובהקיצתי לא אמרתי עוד שזהו רק חלום ודברים בטלים, כי ראיתי אשר דבר הוא, וביום שמ"ע הייתי בשמחה גדולה מאד ולא ידעתי אז מה זה השמחה אשר מעולם לא היה לי שמחה כזאת. ובליל שמ"ת⁵³ כאשר ישנתי על מטתי באמצע שנתי בחלומי והנה בא אלי עוד איש הדר הנ"ל. זיו תוארו היה נורא מאד ומעוטף בלבנים, וקרב אלי ואמר: עד מתי יהיה לי טירחא עבורך לילך אצלך ממקומי הנכבד. ואז התחזקתי ואמרתי לו: בזכות התורה ובזכות התנאים והאמוראים שלמדתי אותם ויגעתי בם הנני אבקש מכם להגיד לי כל ענין השליחות שלכם ולבאר לי בביאור יפה שאוכל להבינם. ואז הלך אתי לחדר יפה ונעים מקושט בתכשיטין, ולא נשבע עין מלראות זאת, ואמר לי: שב בני ואגלה לך ענין סתר. וזה השליחות שלי. ישבתי על כסא אחד והוא ישב אצלי, והוא אמר לי: הנני מגלה לך מסתרים, תדע שאני מהר"י בן לב, ובעת שהייתי בחיים על זה העולם ישבתי על כסא דין לשפוט בין איש ובין רעהו. ובאו אלי שני אנשים בדבר איזה משפט

51 כל כך.

52 שמיני עצרת.

53 שמחת תורה.

ויצא אחד מהם חייב. ולא רצה לציית הדין מחמת שהיה איש אלם, ואז הזהרתי אותו באזהרה הידוע ויצאתי לחוץ, בא אלי האיש הנ"ל שיצא חייב מאתי, והכה אותי על לחיי. וענין זה חקוק על עצמותיו עד היום ואין לו שום תקומה עד היום, וכהיום נגזר עליך שאתה מיוצא צאצאיו, לתקן אותו ויהיה לו תקומה ע"ז⁵⁴. ואז נרתעתי ונשתוממתי ונשארתי כאבן דומם ערך רבע שעה, ולאחר זה נגע בפי המהר"י בן לב ז"ל ואמר לי: מה זה שתקת? ואז התחלתי לבכות מאד ואמרתי: לא ידעתי במה אתקן אותו כי אין לי ידיעה ביחודים וכוונות, אז אמר לי המהר"י בן לב ז"ל: תדע שכן נגזר עליך אשר תקנה תשובות מהר"י בן לב ותלמוד אותו בקביעות עד שיהיה שגור בפין מראשו עד סופו. ואז תהיה תקומה גדולה אליו ותוכל לעלות ממדרגה למדרגה, אמרתי לו להבין לי מה זה ממדרגה למדרגה, ואמר לי בלשון רכה: בהדי כבשי דרחמנא למה לך? אמרתי לו: כמה זמן אלמוד התשובות הנ"ל שיהא שגור בפי? אמר לי: לא פחות מארבע שנים, כי מלבד זה מוכרח אתה ללמוד שיעורין הקבוע לך, איסור והיתר ודיני ממונות. על כן מוכרח אתה לא פחות מארבעה שנים. ואז אמרתי לו: אין לי תשובת מהר"י בן לב. ואמר לי: תבקשם ותמצאם לקנות, רק דבר אחד אני מגלה לך, אשר מוכרח אתה לקנותם דוקא אצל הרב מאנטיפאלע שיש לו תשובות הנ"ל, ואמרתי לו מה זה דוקא אצל הרב הנ"ל? ובתוך אמירה זו הקיצותי משנתי ונרתעתי מאד, אז אמרתי בלבי, כי אפשר זהו דבר בטל לקנותו אצל הרב הנ"ל. כי אפשר לי לקנות אותו במקום אחד. ובין כה וכה נתרבה עלי טרדת העיר התחלתי לבקש איזה אנשים ששיגו עבורי לקנות את הספר הנ"ל. וזה כשני שבועות בחלומי בא אלי עוד הפעם איש הדר הנ"ל, ואמר לי בדברים קשים: למה תמתין לתקן שליחותו? ואמרתי לו: הלא אני מבקש אותו לקנות. ואמר לי: הלא הזהרתי אותך לקנות דוקא אצל הרב דאנטיפאלע. ואמרתי לו: מה טעם בזה? ואמר לי: מחמת ששמשות את הרב דאנטיפאלע זכית בזה להיות שליח אליו, ואגלה לך ענין זה. תדע אשר גם על הרב הנ"ל יש איזה דברים למעלה כי הוא התחיל להכין א"ע⁵⁵ להדפיס הנ"ל, ואמרתי לו: מה ענין זה לזה? ואמר לי בהדי כבשי דרחמנא למה לך? ואמרתי לו: למה לא תלכו בעצמכם להגיד להרב דאנטיפאלע? אמר לי בהדי כבשי דרחמנא למה לך? חזר וצעק בקול: תראה למע"ה⁵⁶ לקיים אזהרתי תו"מ⁵⁷ ולא תשנה מכל דברי כקוצו ש"י⁵⁸, ואז יהא טוב לך וגם לאחרים. ומחמת הקול

54 על זה.

55 את עצמו.

56 למען השם.

57 תיכף ומיד.

58 של יו"ד.

הקיצותי משנתי. למחר היה ברצוני לשלוח שליח מיוחד לכם לספר כל הענין, רק התעכבתי מעט מחמת צרכי ציבור שהייתי טרוד בהם מעט. ובשבוע העבר בלילה כשהתחלתי לישון מרוב צערי ויגוני על זוגתי שנחלתה בחולי גדול, בא אלי עוד הפעם המהר"י בן לב ז"ל ואמר לי בקול: תדע שזהו אזהרה אחרונה שאני מזהירך, וחולי זוגתך לך האות מחמת זה שנתעצלת באזהרתי, ע"כ תראה למע"ה תיכף לשלוח להרב הנ"ל דוקא, ותקנה ממנו התשובות שלי, ותלמוד בו עד שיהא שגור בפך כמעט בע"פ, ואז הקיצותי משנתי בחרדה גדולה והתחלתי לשכור שליח מיוחד אל כבודם, רק נודעתי שהמוכ"ז⁵⁹ נוסע אל כבודם באיזה דבר ענין, ע"כ מורי ורבי, חמולו נא, רחמו נא עלי לפרוש כנפי החמלה עלי ולשלוח לי התשובות המהר"י בן לב. ומעות כמה שירצו, אסלק לכם עבורו. ורק מהרו לשלוח לי ואתחיל לתקן התקון. זוגתי מאד בסכנה גדולה, ה' ירחם עליה. אבקש מכת"ה להתפלל עליה, ידידם עוז בלו"נ הכותב ממעמקי הלב בדמעות שלישי.

מרדכי החופק"ק הנ"ל

שומר החכמה

אוצר החכמה

1-2-25